

รายวิชาประวัติศาสตร์

รหัสวิชา ส๑๕๑๐๒

ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕

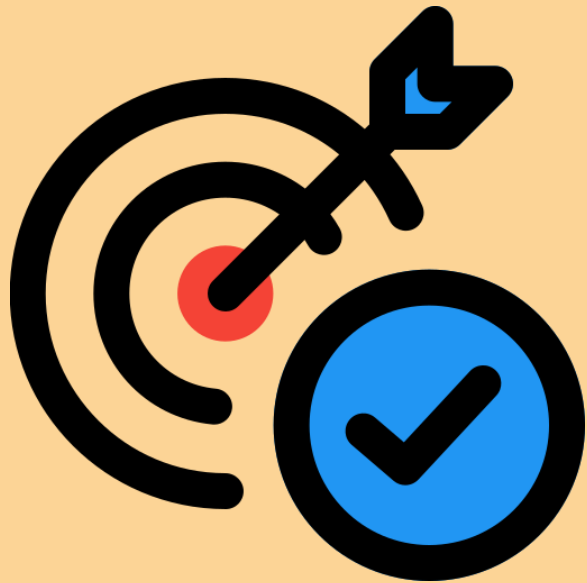
ลักษณะการปกครองสมัยอยุธยา

ครูผู้สอน ครูภากร อุปการแก้ว

ครูอาทิตย์ ศรีรุ่ง

จุดประสงค์การเรียนรู้

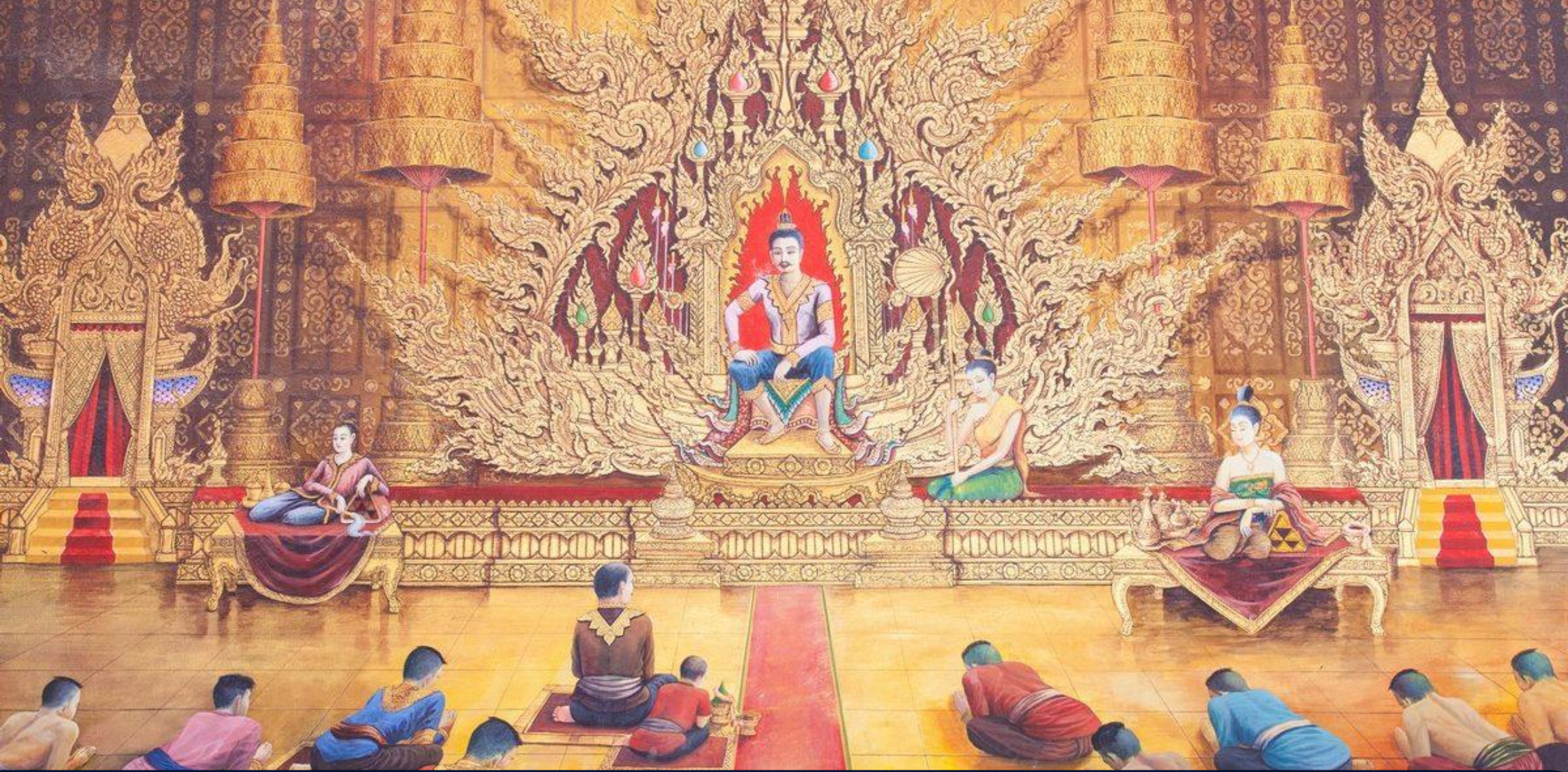
เราจะเรียนเรื่อง :

ลักษณะการปกครองสมัยอยุธยา

เพื่อ : อธิบายลักษณะการปกครอง
สมัยอยุธยาได้

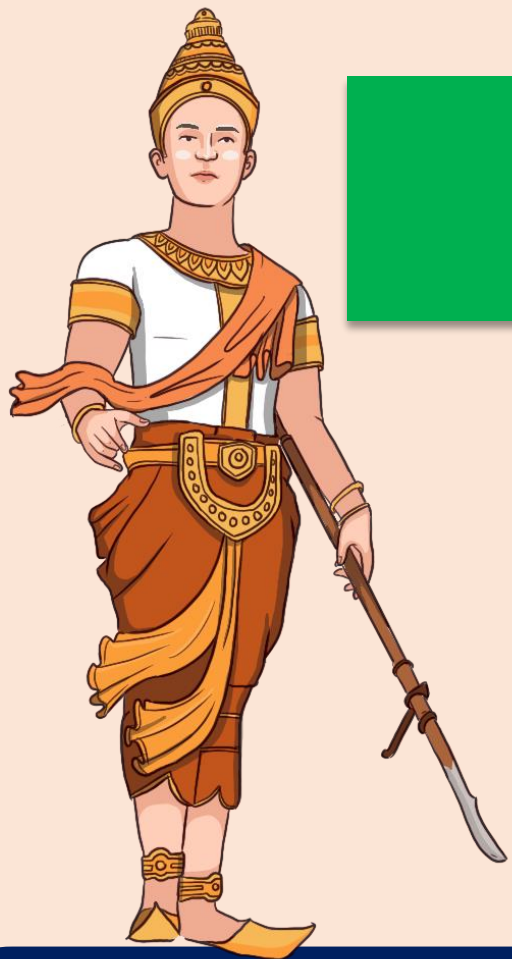

ลักษณะการปกครองสมัยอยุธยา

ภาพวาดจิตรกรรมฝาผนังการเข้าเฝ้าพระมหากษัตริย์ไทยในอดีตที่วัดป่าเลไลยก์วรวิหาร

ที่มาของภาพ : <https://xn--v3cdwa6co.com>

พระมหากษัตริย์สมัยสุโขทัย

พ่อปกครองลูก

พระนามขึ้นต้นว่า “พ่อขุน”

พ่อขุนศรีอินทราทิตย์

พ่อขุนรามคำแหง

สุโขทัยตอนต้น

ที่มาของภาพ : <http://www.nst.ru.ac.th/index.php?option=com>

พระมหากษัตริย์สมัยสุโขทัย

ธรรมราชา

พระนามขึ้นต้นว่า “พระมหาธรรมราชา”

สุโขทัยตอนปลาย

พระมหาธรรมราชาที่ ๑ (พญาลีไทย)

พระมหาธรรมราชาที่ ๔ (บรมपाल)

ที่มาของภาพ : ปราการวชิรเมธี รองเจ้าคณะแขวงกำแพงเพชร เจ้าอาวาสวัดราชนครชุม

พระมหากษัตริย์สมัยอยุธยา

ท้าวราชา

ธรรมราชา

จักรพรรดิราชา

กรุงเทพมหานครหรืออยุธยา

เมืองเทวดาที่ไม่มีใคร **?**
เอาชนะได้ของ **พระราม**

ที่มาของภาพ : <https://www.pinterest.com/pin/293648838201822113/>

พระนารายณ์

เทวราชา : สมมติเทพ

พระมหากษัตริย์เป็นผู้ที่มีอำนาจสูงสุดในการปกครองแผ่นดิน โดยมีความเชื่อว่าได้รับบัญชาสวรรค์หรือเป็นตัวแทนสวรรค์ลงมาปกครองมวลมนุษย์

ที่มาของภาพ : <https://fr.wikipedia.org/wiki/Narayana>

สมเด็จพระรามาธิบดี

- พระราม : ผู้เป็นใหญ่อวตารของพระนารายณ์
- คติทางศาสนาพราหมณ์
- อาณาจักรกัมพูชา (ยุคนครวัด) → ละโว้
- จีนเรียกละโว้ว่า หลอฮู่

สมเด็จพระบรมราชา

- บรมราชา : พระราชาผู้เป็นใหญ่เป็นเครื่องยาตี “ขุนบรม” ซึ่งเป็นทายาท “แก่น” ผู้เป็นใหญ่แห่งฟ้าของกลุ่มชาติพันธุ์ลุ่มน้ำโขง
- จีนเรียกสุพรรณภูมิว่า เสียน

เทวราชา : สมมติเทพ รับมาจากเขมร

เทวราช โดยทั่วไปหมายถึง พระศิวะ
แต่ปราสาทนครวัดสร้างโดย
พระเจ้าสุริยวรมันที่ ๒ นับถือศาสนา
พราหมณ์-ฮินดู บูชาพระวิษณุ จึง
ปรับเปลี่ยนเทวราชหมายถึงพระวิษณุ

ที่มาของภาพ : https://www.matichon.co.th/prachachuen/daily-column/news_1566544

ปราสาทนครวัด กัมพูชา

ธรรมราชา

ดูกรภิกษุทั้งหลาย พระเจ้าจักรพรรดิ ผู้ทรงดำรงอยู่ในธรรม

เป็นพระธรรมราชาในโลกนี้

ทรงอาศัยธรรมนั้นแหละ

ทรงสักการะ เคารพ นอบน้อมธรรม

ทรงมีธรรมเป็นธง มีธรรมเป็นยอด มีธรรมเป็นใหญ่

ย่อมทรงจัดแจงการรักษา ป้องกัน

คุ้มครองที่เป็นธรรมในชนภายใน ฯ

ราชสูตร อังคุดตนิกาย ปัญจก-ฉักกนิบาต

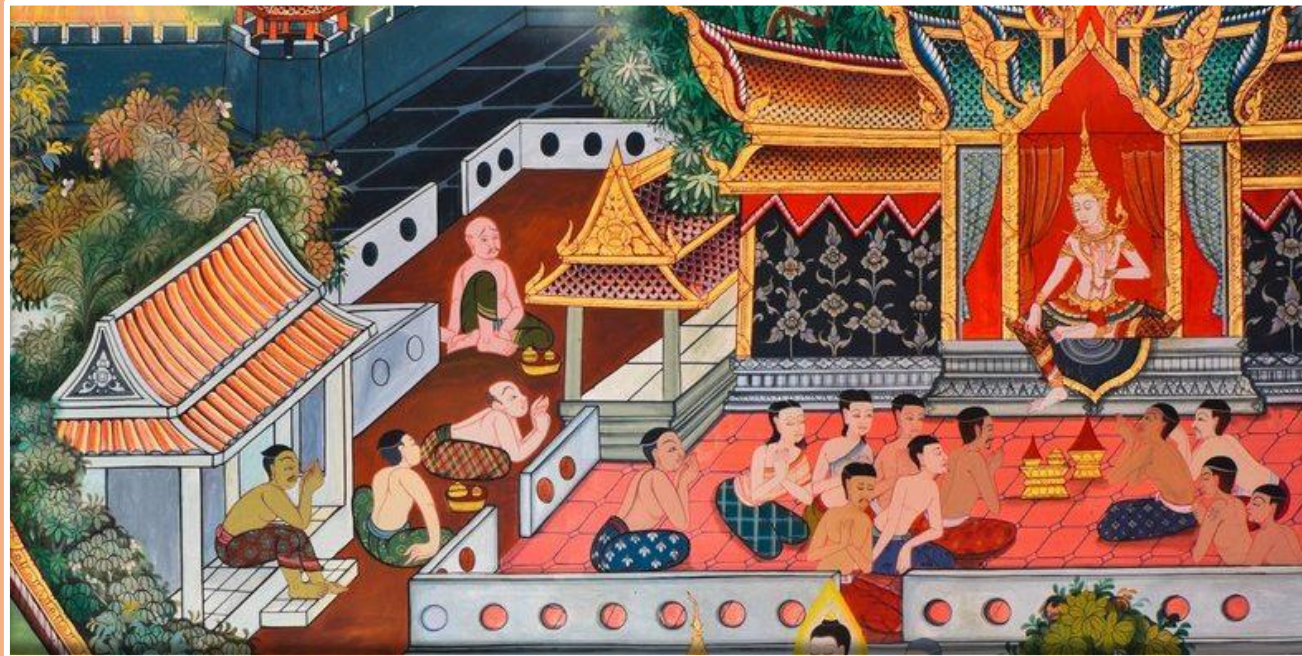

ธรรมจักร

ที่มาของภาพ : <https://th.wikipedia.org>

ธรรมราชา

ที่มาของภาพ : <https://xn--v3cdwa6co.com>

กุศलगรรมบท ๑๐

จักรวรรดิวัตร ๑๒

สังคหวัตถุ ๔

หลักทศพิธราชธรรม

คติจักรพรรดิราชา

ตามคติในพุทธศาสนา หมายถึง พระมหากจักรพรรดิ
ผู้ยิ่งใหญ่เหนือมวลมหากษัตริย์ทั้งหลายในสากลจักรวาล
ในศาสนาพุทธยังได้กล่าวว่า พระชาติสุดท้ายของผู้ที่สั่งสม
บุญญาธิการมากพอสำหรับการบรรลุ
พระสัมมา สัมโพธิญาณ จะสามารถเลือกได้ว่าจะเป็นผู้

พระจักรพรรดิราชาผู้ยิ่งใหญ่ในทางโลก

พระพุทธรูปทรงเครื่องใหญ่

ที่มาของภาพ : พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ พระนคร

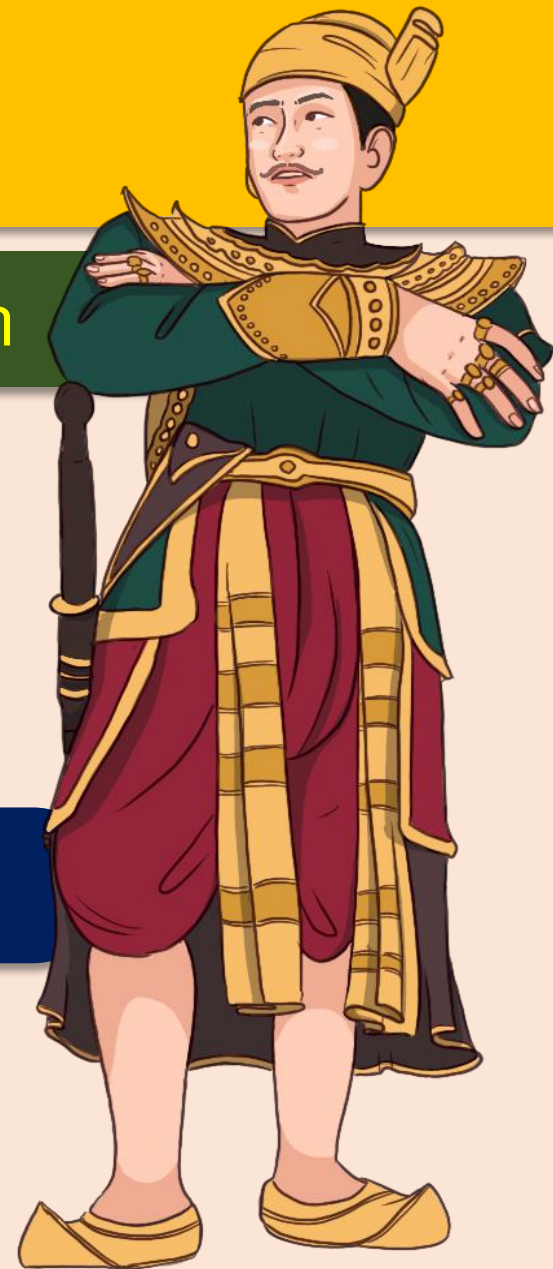
คติจักรพรรดิราช

มูลเหตุหนึ่งของการสู้รบกันระหว่างอยุธยาและพม่า

พระเจ้าบุเรงนอง

พระเจ้าช้างเผือก ๒๔๘๔
(หอภาพยนตร์)

๕ ราชวงศ์ ผลิตเปลี่ยนแปลงปกครองอยุธยา

ราชวงศ์อู่ทอง

สมเด็จพระรามาธิบดีที่ ๑ (พระเจ้าอู่ทอง)

ที่มาของภาพ : วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี

มีพระมหากษัตริย์ ๓ พระองค์

๕ ราชวงศ์ ผลิตเปลี่ยนแปลงปกครองอยุธยา

ราชวงศ์สุพรรณภูมิ

สมเด็จพระบรมราชาธิราชที่ ๑ (ขุนหลวงพ่งั่ว)

ที่มาของภาพ : วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี

มีพระมหากษัตริย์ ๑๓ พระองค์

๕ ราชวงศ์ ผลิตเปลี่ยนแปลงปกครองอยุธยา

ราชวงศ์สุโขทัย

สมเด็จพระมหาธรรมราชาธิราช

ที่มาของภาพ : วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี

มีพระมหากษัตริย์ ๗ พระองค์

๕ ราชวงศ์ ผลิตเปลี่ยนแปลงปกครองอยุธยา

ราชวงศ์ปราสาททอง

สมเด็จพระเจ้าปราสาททอง

ที่มาของภาพ : วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี

มีพระมหากษัตริย์ ๔ พระองค์

๕ ราชวงศ์ ผลิตเปลี่ยนแปลงปกครองอยุธยา

ราชวงศ์บ้านพลูหลวง

สมเด็จพระเพทราชา

ที่มาของภาพ : วิกีพีเดีย สารานุกรมเสรี

มีพระมหากษัตริย์ ๖ พระองค์

คำถามชวนคิด

การปกครองในสมัยอยุธยากับปัจจุบัน
มีความเหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไร

การปกครองสมัยอยุธยาตอนต้น

พระมหากษัตริย์เป็นผู้มีพระราชอำนาจในการบริหารราชการแผ่นดินเป็นพระเจ้าแผ่นดินอย่างสมบูรณ์แบบกำหนดให้แคว้นแคว้นต่างๆเป็นที่ที่พระมหากษัตริย์ให้ราษฎรอยู่อาศัย ห้ามซื้อขายแก่กัน

สมเด็จพระรามาธิบดีที่ ๑ (พระเจ้าอู่ทอง)

ที่มาของภาพ : วิกีพีเดีย สารานุกรมเสรี

การปกครองสมัยอยุธยาตอนต้น

การปกครองส่วนกลาง

จตุสดมภ์

กรมเวียง

ดูแลความสงบ
เรียบร้อย
ภายในเมือง

กรมวัง

ดูแล
พระมหากษัตริย์
และพระราชสำนัก

กรมคลัง

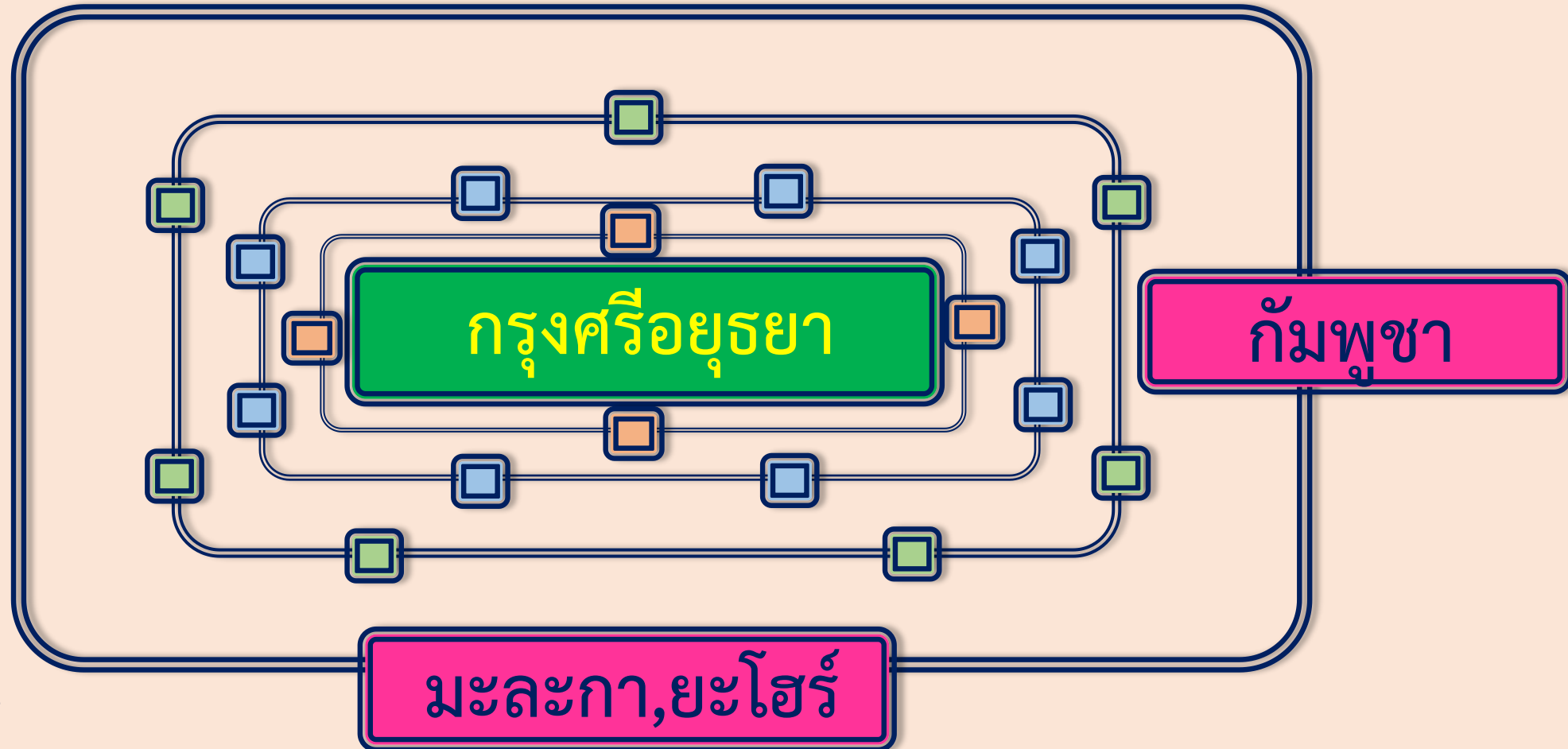
การค้าขายกับ
ต่างประเทศ
จัดเก็บภาษี

กรมนา

ดูแลการทำมาหา
กินและ
การประกอบอาชีพ

การปกครองสมัยอยุธยาตอนต้น

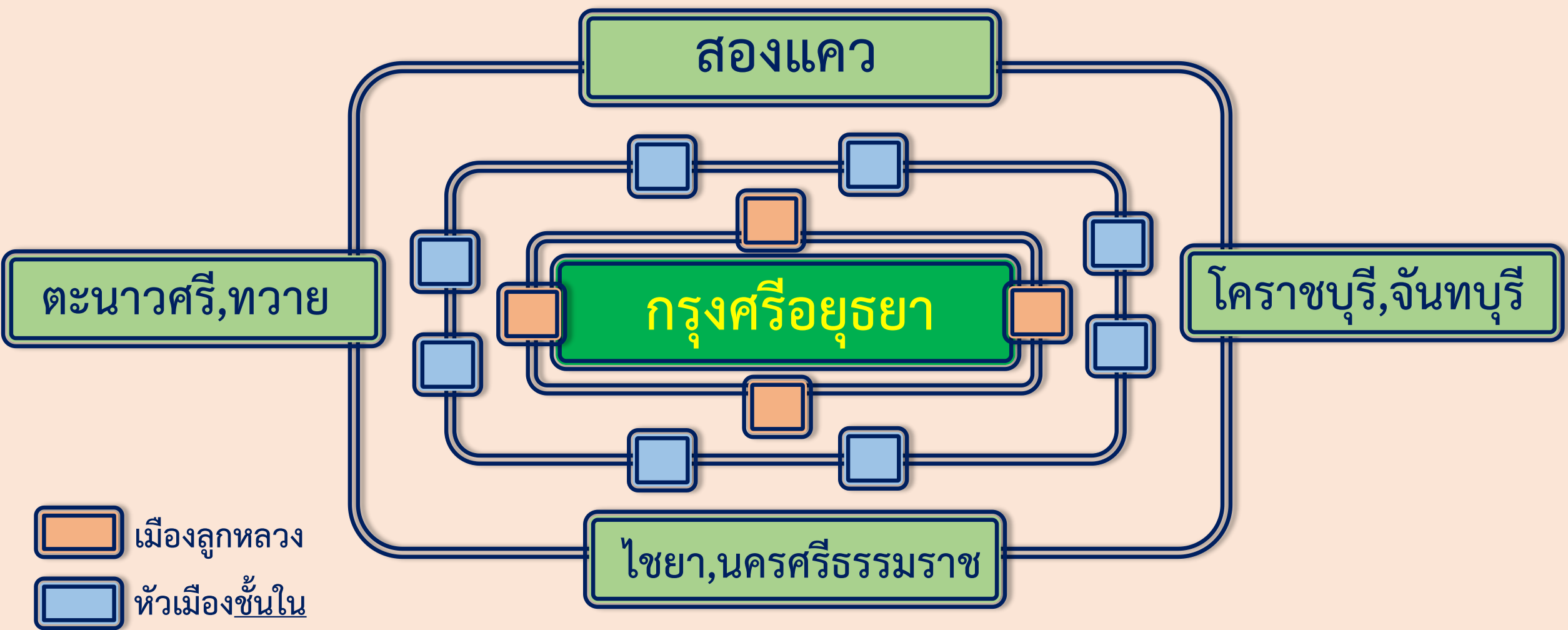
เมืองพระราช

- เมืองลูกหลวง
- หัวเมืองชั้นใน
- หัวเมืองชั้นนอก

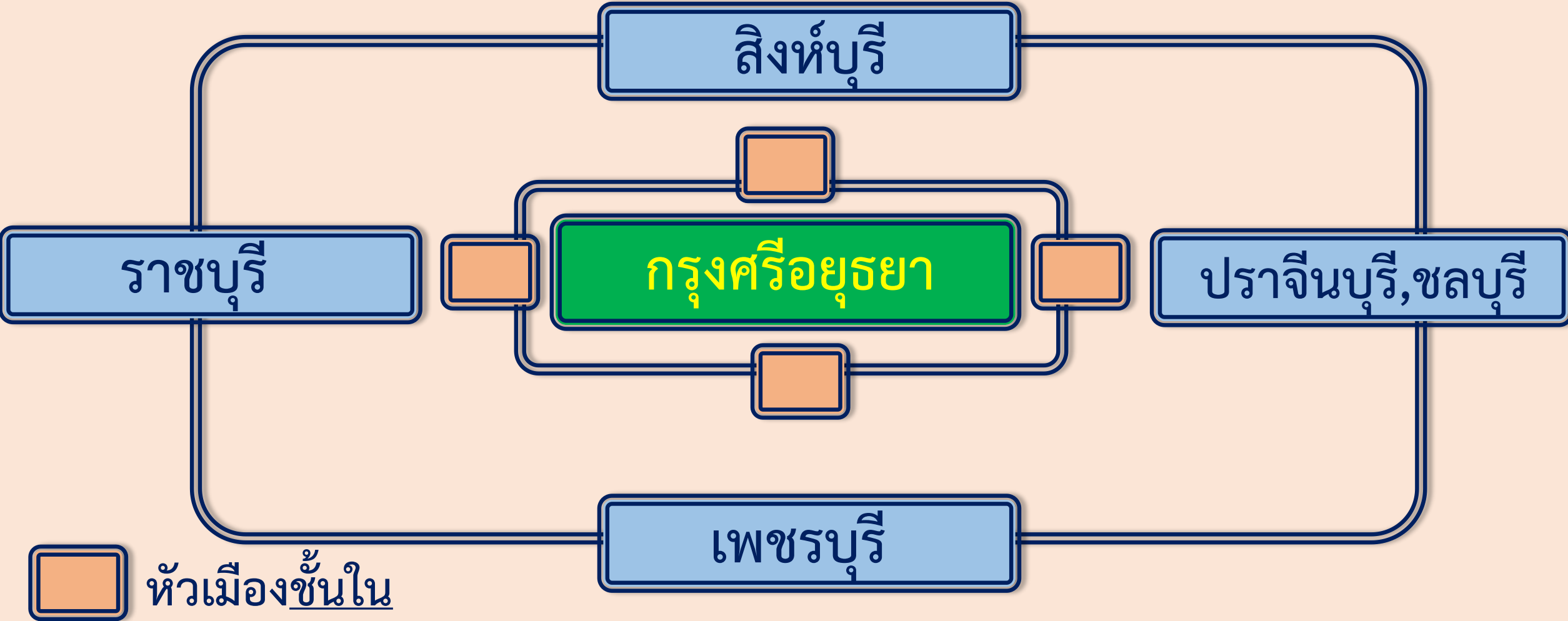
การปกครองสมัยอยุธยาตอนต้น

หัวเมืองชั้นนอก

การปกครองสมัยอยุธยาตอนต้น

หัวเมืองชั้นใน

การปกครองสมัยอยุธยาตอนต้น

เมืองลูกหลวง

การปกครองสมัยอยุธยาตอนกลาง

สมเด็จพระบรมไตรโลกนาถทรงประทับอยู่ที่
กรุงศรีอยุธยาเป็นเวลา ๑๕ ปี หลังจาก พ.ศ.๒๐๐๖
พระองค์ได้ย้ายไปประทับอยู่ที่เมืองพิษณุโลกเป็นเวลา
ถึง ๒๕ ปี จึงเป็นเหตุให้เมืองพิษณุโลกเป็นเมืองหลวง
ของกรุงศรีอยุธยา ตั้งแต่ปี พ.ศ.๒๐๐๖ - ๒๐๓๑

สมเด็จพระบรมไตรโลกนาถ

ที่มาของภาพ : <http://g-pra.com/auctionc/view.php?aid=17344363>

การปกครองสมัยอยุธยาตอนกลาง

การปกครองส่วนกลาง

สมุหนายก

สมุหพระกลาโหม

การปกครองสมัยอยุธยาตอนกลาง

การปกครองส่วนกลาง

จตุสดมภ์

นครบาล

ดูแลความสงบ
เรียบร้อย
ภายในเมือง

ธรรมาธิกรณ์

ดูแล
พระมหากษัตริย์
และพระราชสำนัก

โกษาธิบดี

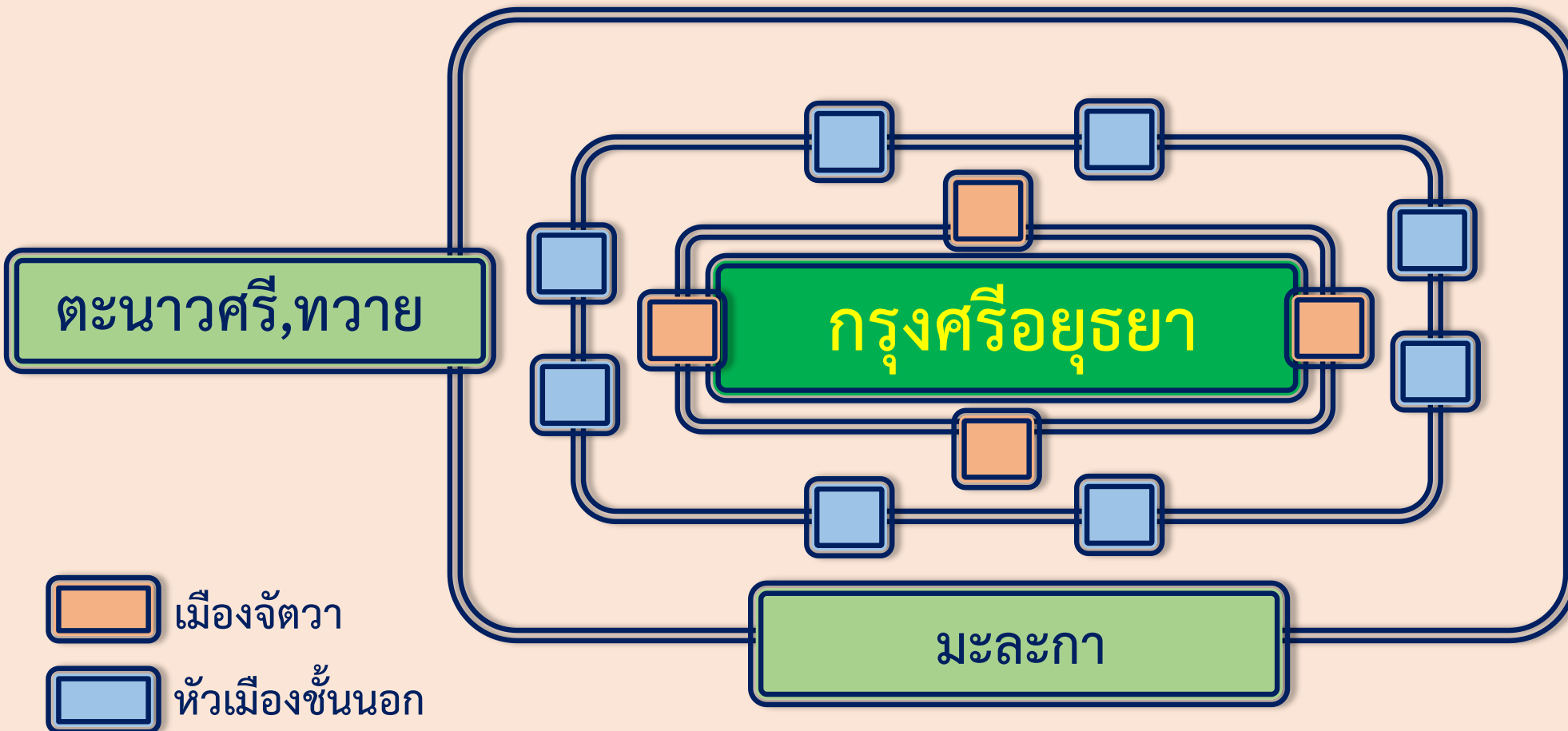
การค้าขายกับ
ต่างประเทศ
จัดเก็บภาษี

เกษตรราชการ

ดูแลการทำมาหา
กินและการ
ประกอบอาชีพ

การปกครองสมัยอยุธยาตอนกลาง

เมืองประเทศราช

การปกครองสมัยอยุธยาตอนกลาง

หัวเมืองชั้นนอก

เมืองชั้นโท : สวรรคโลก

เมืองชั้นเอก : พิษณุโลก

กรุงศรีอยุธยา

เมืองชั้นโท : นครราชสีมา

เมืองชั้นตรี : ไชยา

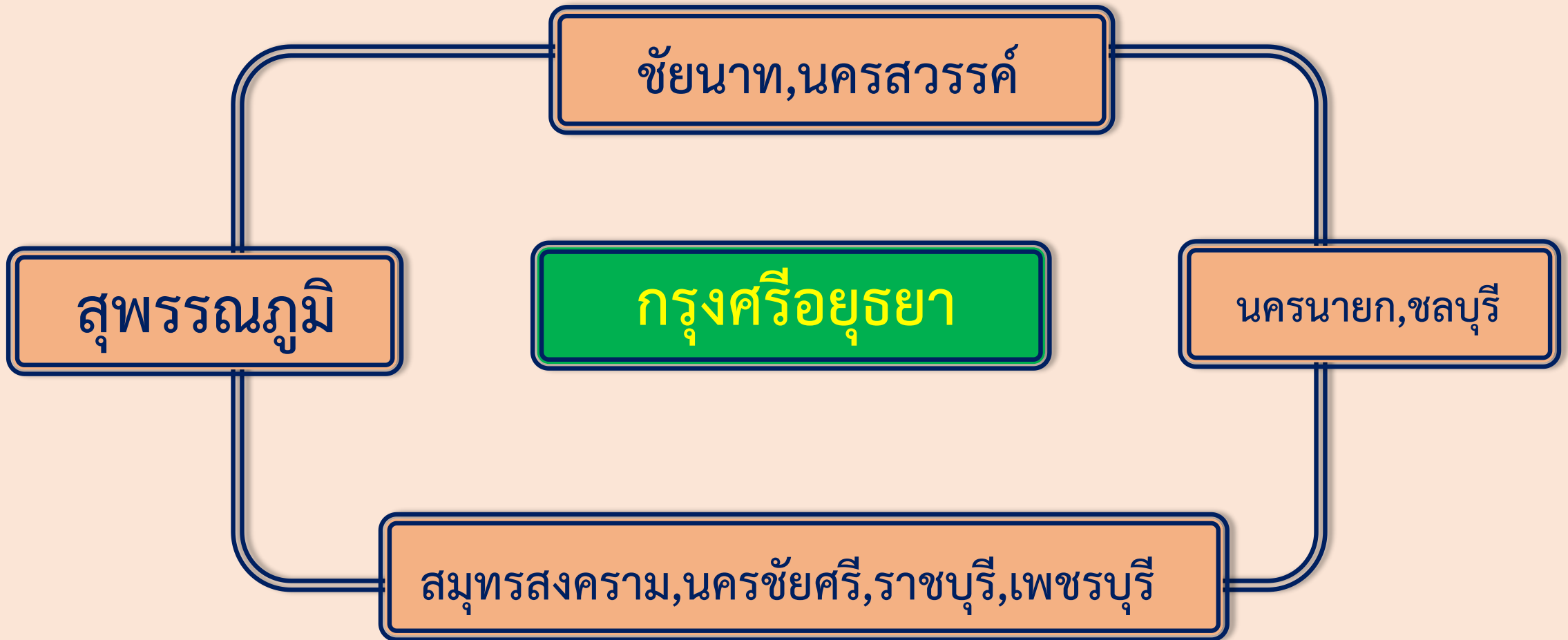
เมืองชั้นเอก : นครศรีธรรมราช

เมืองจัตวา

การปกครองสมัยอยุธยาตอนกลาง

เมืองจัตวา(ผู้รัง)

ศักดินา : ที่ดินไม่มีค่า เท่าแรงงานคน

“...การวัดศักดินาของคนในประเทศนั้นใช้มาตราวัดที่ดินคือ ไร่ เป็นเครื่องมือวัด ทั้งนี้ทำให้น่าคิดไปว่าระบบศักดินาของไทยนั้น ในระยะแรกอาจเกี่ยวกับการถือที่ดินเป็นสำคัญ เช่นเดียวกับระบบฟิวด์ลของฝรั่ง...ดังนั้นศักดินานั้นอาจแปลแต่เพียงว่านาแห่งศักดิ์ก็ได้ เพื่อให้เห็นแตกต่างกันที่เป็นเนื้อที่ดิน...”

มีผู้คัดค้านว่า ตัวเลขของศักดินาเป็นเครื่องกำหนดสิทธิและอำนาจในการปกครองที่ดินนั้น ไม่น่าเป็นไปได้ เพราะสมัยกรุงศรีอยุธยาที่ดินมิได้มีค่า แต่แรงงานคนต่างหากที่มีค่าที่สุด

หม่อมราชวงศ์คึกฤทธิ์ ปราโมช

ชนชั้นในสังคมสมัยอยุธยา

พระมหากษัตริย์

ไม่มีศักดินา พระมหากษัตริย์ทรงเป็นเจ้าของที่ดินทั้งปวง

ที่มาของภาพ : <http://www.mingmongkolstore.com>

ชนชั้นในสังคมสมัยอยุธยา

เจ้านาย

ศักดินา ๒,๕๐๐ - ๑๐๐,๐๐๐ ไร่

ที่มาของภาพ : <https://th.wikipedia.org/wiki>

ชนชั้นในสังคมสมัยอยุธยา

ขุนนาง

ศักดินา ๒๕ - ๑๐,๐๐๐ ไร่

ที่มาของภาพ : <https://www.bbc.com/thai/thailand-53225368>

ชนชั้นในสังคมสมัยอยุธยา

ไพร่

ศักดินา ๕ - ๒๐ ไร่

ที่มาของภาพ : <https://th.wikipedia.org/wiki>

ชนชั้นในสังคมสมัยอยุธยา

ทาส

ศักดิ์นา ๕ ไร่

ที่มาของภาพ : <https://sites.google.com/site/pongsagorn45434/chnchan-sangkhn-ni-xyuthya/thas>

การปกครองสมัยอยุธยาตอนปลาย

เกิดกบฏขึ้นหลายครั้ง

สมุหพระกลาโหม

อำนาจของสมุหพระกลาโหมมีมากเกินไป

พระมหากษัตริย์

สมุหพระกลาโหม

หัวเมืองฝ่ายใต้

หัวเมืองชายทะเลตะวันออก

คลัง

สมุหนายก

หัวเมืองฝ่ายเหนือ

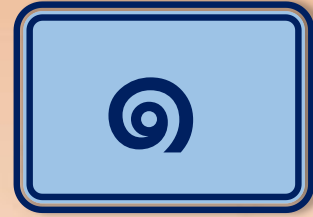
จตุสดมภ์

กิจกรรม "ปราศณาอยุธยา"

กิจกรรม“ปริศนาอายุรยา”

๑

๒

๓

๔

กิจกรรม“ปริศนาอายุรยา”

๑

๒

๓

๔

กิจกรรม“ปริศนาอายุรยา”

๑

๒

๓

๔

๓

กิจกรรม“ปริศนาอยุธยา”

๑

๒

๓

๔

๔

ชั้นปฏิบัติ

สรุปความรู้จากการศึกษาจาก

สื่อ powerpoint : ลักษณะการปกครองสมัยอยุธยา

ใบงานที่ ๕ เรื่อง : ลักษณะการปกครองสมัยอยุธยา

คำชี้แจง

คำชี้แจงกิจกรรมนักเรียน

- ๑ นักเรียนศึกษาสื่อ powerpoint
เรื่อง : ลักษณะการปกครองสมัยอยุธยา
- ๒ นักเรียนทำใบงานที่ ๕
เรื่อง : ลักษณะการปกครองสมัยอยุธยา

คำชี้แจงกิจกรรมครูปลายทาง

- ๑ ครูแจกใบงานให้นักเรียนศึกษา
และลงมือทำ
- ๒ ครูอ่านคำสั่งในใบงาน
- ๓ ครูเดินดูและให้ความช่วยเหลือ
ตามความเหมาะสม

ใบงานที่ ๕ เรื่อง ลักษณะการปกครองสมัยอยุธยา
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๓ เรื่อง พัฒนาการอาณาจักรอยุธยา
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๕ เรื่อง ลักษณะการปกครองสมัยอยุธยา
รายวิชาประวัติศาสตร์ รหัสวิชา ส๑๕๑๐๒ ภาคเรียนที่ ๒ ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕

คำชี้แจง ตอนที่ ๑ ให้นักเรียนเติมรายละเอียดการปกครองแบบจตุสดมภ์ลงให้ใบงานให้
ถูกต้อง

<p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>	<p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>
<p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>	<p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>

การปกครองในสมัยสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถมีการเปลี่ยนแปลงอย่างไร

.....

.....

.....

ใบงานที่ ๕

ลักษณะการปกครองสมัยอยุธยา

ตอนที่ ๑

คำชี้แจง ตอนที่ ๒ ให้นักเรียนนำเรื่องที่ได้ศึกษามาสรุปในรูปแบบ Graphic Organizers ดังตารางต่อไปนี้

R (Reflexion) สะท้อนคิด	C (Connect) ความสัมพันธ์ต่อนักเรียน	A (Applied) นำไปปรับใช้
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

ชื่อ.....นามสกุล..... ชั้น.....เลขที่.....

ใบงานที่ ๕

ลักษณะการปกครองสมัยอยุธยา

ตอนที่ ๒

ใบงานที่ ๕ ลักษณะการปกครองสมัยอยุธยา

ตอนที่ ๑ ให้นักเรียนเติมรายละเอียดการปกครองแบบจตุสดมภ์ลงให้ใบงานให้ถูกต้อง

๑

.....

.....

.....

.....

๒

.....

.....

.....

.....

ใบงานที่ ๕ ลักษณะการปกครองสมัยอยุธยา

ตอนที่ ๑ ให้นักเรียนเติมรายละเอียดการปกครองแบบจตุสดมภ์ลงให้ใบงานให้ถูกต้อง

๓

.....

.....

.....

.....

๔

.....

.....

.....

.....

ใบงานที่ ๕ ลักษณะการปกครองสมัยอยุธยา

ตอนที่ ๑ การปกครองในสมัยสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถมีการเปลี่ยนแปลงอย่างไร

การปกครองใน**สมัยสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถ**มีการเปลี่ยนแปลงอย่างไร

.....

.....

.....

.....

ใบงานที่ ๕ ลักษณะการปกครองสมัยอยุธยา

ตอนที่ ๒ ให้นักเรียนนำเรื่องที่ได้ศึกษามาสรุปในรูปแบบ Graphic Organizers ดังตารางต่อไปนี้

R (Reflexion) สะท้อนคิด	C (Connect) ความสัมพันธ์ต่อนักเรียน	A (Applied) นำไปปรับใช้

เฉลย

ใบงานที่ ๕ ลักษณะการปกครองสมัยอยุธยา

ตอนที่ ๑ ให้นักเรียนเติมรายละเอียดการปกครองแบบจตุสดมภ์ลงในใบงานให้ถูกต้อง

๑

กรมเวียง

.....
ดูแลความสงบเรียบร้อย
ภายในเมือง
.....
.....

๒

กรมวัง

.....
ดูแลและรับผิดชอบ
กิจการในราชสำนัก
.....
.....

เฉลย

ใบงานที่ ๕ ลักษณะการปกครองสมัยอยุธยา

ตอนที่ ๑ ให้นักเรียนเติมรายละเอียดการปกครองแบบจตุสดมภ์ลงในใบงานให้ถูกต้อง

๓

กรมคลัง

.....

.....ดูแลผลประโยชน์.....

รายรับรายจ่ายของแผ่นดิน
.....
และติดต่อค้าขายกับต่างชาติ

.....

๔

กรมนา

.....

.....ดูแลเรื่องการทำนาและ.....

การรักษาเสบียงอาหาร

.....

.....

เฉลย

ใบงานที่ ๕ ลักษณะการปกครองสมัยอยุธยา

ตอนที่ ๑ การปกครองในสมัยสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถมีการเปลี่ยนแปลงอย่างไร

การปกครองในสมัยสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถมีการเปลี่ยนแปลงอย่างไร

.....
- จัดการรวมอำนาจเข้าสู่ศูนย์กลาง

.....
- แยกกิจการฝ่ายพลเรือนกับฝ่ายทหารออกจากกัน

.....
- ปรับปรุงกรมจตุสดมภ์

เฉลย

ใบงานที่ ๕ ลักษณะการปกครองสมัยอยุธยา

ตอนที่ ๒ ให้นักเรียนนำเรื่องที่ได้ศึกษามาสรุปในรูปแบบ Graphic Organizers ดังตารางต่อไปนี้

R (Reflexion) สะท้อนคิด	C (Connect) ความสัมพันธ์ต่อนักเรียน	A (Applied) นำไปปรับใช้

สรุปบทเรียน

ลักษณะการปกครองสมัยอยุธยา

ลักษณะการปกครอง
สมัยอยุธยา

พระราชฐานะของพระมหากษัตริย์

การปกครองสมัยอยุธยาตอนต้น

การปกครองสมัยอยุธยาตอนกลาง

การปกครองสมัยอยุธยาตอนปลาย

แบบประเมินตนเอง

ชื่อ : _____ สกุล : _____ ชั้น _____ เลขที่ _____

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๓ เรื่อง พัฒนาการอาณาจักรอยุธยา

๑. ประเมินการเรียนรู้ของตนเอง

กาเครื่องหมาย ✓ ในช่องระดับความสามารถของเนื้อหาสาระ/กิจกรรมที่นักเรียนคิดว่าทำได้ตามระดับการประเมินเหล่านี้ ระดับความสามารถ : ดีมาก ดี ค่อนข้างดี พอใช้ ปรับปรุง

ที่	รายการ	ระดับความสามารถ				
		ดีมาก	ดี	ค่อนข้างดี	พอใช้	ปรับปรุง
๑	ระบุหลักฐานที่ใช้ในการศึกษาประวัติศาสตร์สมัยอยุธยา					
๒	ความเป็นมาของการการก่อตั้งอาณาจักรอยุธยา					
๓	ลำดับโครงสร้างทางสังคมในสมัยอยุธยา					
๔	ปัจจัยที่ส่งเสริมความเจริญรุ่งเรืองของเศรษฐกิจสมัยอยุธยา					
๕	ลักษณะการปกครองสมัยอยุธยา					

๒. สิ่งที่ยังไม่เข้าใจ / ยังทำไม่ได้ดี คือ..... (สามารถเขียนได้มากกว่า 1 อย่าง)

.....

.....

.....

.....

๓. สิ่งที่ยังตั้งใจจะทำให้ดีขึ้นในการเรียนหน่วยต่อไป (สามารถเขียนได้มากกว่า 1 อย่าง)

.....

.....

.....

.....

แบบประเมินตนเอง

พัฒนาการอาณาจักรอยุธยา

บทเรียนครั้งต่อไป

สมเด็จพระรามาธิบดีที่ ๑

(พระเจ้าอู่ทอง)

สามารถดาวน์โหลดข้อมูลได้ที่

<https://www.dltv.ac.th>

“เปิดใจให้กับประวัติศาสตร์”